

РЕШЕНИЕ

№ 6849

гр. София, 01.12.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 10 състав, в публично заседание на 18.11.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Камелия Стоянова

при участието на секретаря Дора Тинчева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **1198** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203, ал. 1 от АПК, вр. чл. 1, ал. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Образувано е по искова молба от Щ. Ф. М. срещу Столичната дирекция на вътрешните работи. С исковата молба се претендира обезщетение за неимуществени вреди общо в размер на 20 000 лв., заедно със законната лихва върху посочената главница, считано от 03 февруари 2020 г. (датата на подаване на исковата молба) до окончателното изплащане на дължимата сума, претърпени от ищеца в резултат на незаконосъобразното му задържане със заповед за задържане рег. № 228зз-1014/22.06.2017 г., издадена от полицейски служител в Столичната дирекция на вътрешните работи. Както в исковата молба, така и в дадения ход по същество, ищецът и процесуалният му представител определят неимуществените вреди като променено отношение към ищеца от страна на негови близки и познати, силно нервно разстройство, промяна на отношенията в семейството му.

Ответникът – Столичната дирекция на вътрешните работи чрез процесуалния си представител изразява становище за неоснователност и недоказаност на иска.

Прокуратурата дава заключение за неоснователност на иска.

Съдът, като обсъди становищата на страните и доказателствата по делото, приема за установени следните обстоятелства по делото:

От събраните по делото доказателства се установява, че ищецът е задържан от служител на Столичната дирекция на вътрешните работи на основание чл. 72, ал. 1, т.

1 от Закона за Министерството на вътрешните работи. От събраните по делото доказателства се установява, че ищецът е бил задържан на 22 юни 2017 г. От събраните по делото доказателства се установява, че заповедта за задържане е била обжалвана по съдебен ред, като с влязло в сила съдебно решение № 8821/11.06.2019 г., постановено по адм.д. № 4179/2018 г. на Върховния административен съд, заповедта за задържане е отменена като незаконосъобразна.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът е предявен срещу надлежния ответник, съгласно чл. 205 АПК, Столичната дирекция на вътрешните работи - юридическо лице на бюджетна издръжка, към чиято административна структура принадлежат служителите, извършили незаконосъобразните действия, от които се претендират вредите. Исковата претенция се определя като допустима. След съвкупната преценка на събраните по делото доказателства, съгласно чл. 236, ал. 2 от ГПК, съдът определя иска като основателен, но не и по отношение на размера на исковата претенция. Съгласно чл. 7 от Конституцията на Република България държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. Нормата прогласява основен принцип, осъществяването на който трябва да се уреди със закон. Така извъндоговорната деликтна отговорност на държавата и общините за вреди е уредена в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди – това е приложимият специален материален закон. Отговорността на държавата е пряка, увреденият се обезщетява директно от съответното юридическо лице, към което принадлежи органът или длъжностното лице. Тя е обективна – носи се независимо дали вредите са причинени виновно. Съгласно чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, като искът се предявява срещу органите по чл. 1 и чл. 2, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите - чл. 7 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Обезщетението е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице - чл. 4 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. За да възникне правото на обезщетение, е необходимо да са налице следните кумулативни предпоставки:

1. вреда - имуществена или морална (реално причинена или пропусната полза); 2. незаконосъобразен акт, незаконосъобразно действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата (или общината); 3. изпълнение на административна дейност, т.е. вредата да е настъпила от незаконосъобразния акт, действие или бездействие на органа или длъжностното лице при или по повод изпълнение на административна дейност и 4. пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразния акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. Съгласно чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен иска за обезщетение. В исковата молба ищецът поддържа, че е претърпял вреди, в резултат на незаконосъобразна заповед, издадена от полицейски служител на Столичната дирекция на вътрешните работи, във връзка с осъщественото задържане за 24 часа. Отговорността на държавата за

обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на административни органи и длъжностни лица, е за административен деликт - т.е. за административно увреждане при или по повод изпълнение на административна дейност. От друга страна задържането на ищеца в сграда на Столичната дирекция на вътрешните работи е разпоредено със заповед, издадена на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи. Същата представлява индивидуален административен акт, който обаче е отменен по съответния ред, като този факт се потвърждава от събраните по делото доказателства. По аргумент от разпоредбата на чл. 204, ал. 1 АПК вреди от незаконосъобразен акт могат да се претендират само след неговата отмяна. По изложените съображения и съобразно съдържанието на исковата молба относимите към фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди твърдения са относими към действия на служители на Столичната дирекция на вътрешните работи в периода на задържането му в сграда на Столичната дирекция на вътрешните работи. Съгласно чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, държавата носи отговорност за вреди, причинени от незаконосъобразни актове, действия или бездействия.

По делото са налице безспорни доказателства, че ищецът е бил задържан в сграда на Столичната дирекция на вътрешните работи на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи. Взето само по себе си, производството по съдебно оспорване на заповедта за задържане обикновено не може да предостави достатъчно поправяне, защото с него може да се постигне само *ex post facto* съдебно обявяване на заповедта за незаконосъобразна. Така то трябва да се приеме като първата стъпка в двустепенна система от средства за защита, а не като изцяло отделно от иска за обезщетение за вреди, за който проправя път. Следователно в такива ситуации „окончателното решение“ не е това в края на съдебното производство по обжалване на заповедта за задържане, а решението в края на последващото производство за обезщетение. От друга страна, позицията по отношение на неимуществените вреди под формата на душевно страдание, което е един от най-вероятният вид вреди, претендирани при такива обстоятелства, има някои особености. За задържане, което в нарушение на тази разпоредба, може нормално да се презюмира – въпреки че презумпция може да бъде оборена – че причинява душевно страдание на задържаното лице не само докато е лишен от свобода, но и след това. Такова страдание, което не е задължително да достигне до нивото на психологическа травма или разстройство, или има външни признаци или симптоми, не винаги ще се поддава на външни доказателства, като експертни психиатрични или медицински заключения. Следователно, автоматичният отказ за присъждане на обезщетение на лице, което е било незаконно задържано, само защото не е представило такива доказателства, е прекомерно формалистичен (в този смисъл вж. Д. срещу България, № 9411/05, §§ 34-35, 2 септември 2010 г.). Действително, в Й. срещу България (№ 41211/98, § 146, 2 февруари 2006 г.) съдът констатира същото по отношение на отказа на българските съдилища за присъждане на обезщетение за душевни страдания, за което се твърди, че е вследствие на нечовешки и унижителни условия на задържане (вж. още *A. and Others v. R.*, № 42525/07 и 60800/08, § 229, 10 януари 2012 г., и *H. и други срещу България*, № 36925/10, 21487/12, 72893/12, 73196/12, 77718/12 и 9717/13, §§ 190, 198 и 204, 27 януари 2015 г.).

В настоящия случай искът за неимуществени вреди по отношение на душевно страдание, което твърди, че е понесъл вследствие на незаконосъобразното му задържане, не би могъл да бъде отхвърлен, тъй като например не са представени експертни медицински заключения. Самият факт на незаконосъобразно задържане трябва да се разглежда като пораждащ неимуществени вреди. Ищецът несъмнено е претърпял известно душевно страдание поради незаконосъобразното му задържане. С определението за насрочване на делото съдът е указал на ищеца, че следва да установи съществуването на фактите и обстоятелствата, от които черпи благоприятни за себе си правни последици. В тази връзка за доказване на претърпените неимуществени от страна на ищеца е поискано допускането на свидетелски показания, като в съдебното заседание са разпитани двама свидетели. В хода на съдебното заседание св. Д. Д. - Щ. (съпруга на ищеца) установява, че вследствие на задържането на ищеца, той е бил изнервен, притеснявал се е как задържането ще се отрази върху живота му. Посочва също така, че ищецът е бил притеснен във връзка със задържането, отказвал е да коментира задържането си, посочва, че е изпитвала сериозна трудност да обясни на малолетното им дете случилото си. Обстоятелството на задържане на ищеца се е отразило върху техния живот, прекъснати са били социалните им контакти, някои от приятелите им са започнали да ги отбягват. Задържането се е отразило и на работата на ищеца, който е журналист на свободна практика и отразява случващото се в Република България. Същите обстоятелства се установяват и от показанията на св. К., който е бил свидетел на силното притеснение на ищеца, като му е обяснил, че това е в резултат на обстоятелството на задържането му от служители от Столичната дирекция на вътрешните работи. Следователно, от събраните по делото доказателства не се установи обстоятелството на причинена депресия на ищеца, доколкото не бяха представени и писмени доказателства в тази насока (резултати от проведени прегледи, проведено лечение, съответна медицинска документация). Съдът определя като доказани, обаче претърпените неимуществени вреди от ищеца, изразяващи се в претърпения стрес, унижение, накърняване на достойнството му, на неговата репутация.

Несъмнено е, че вследствие на задържането си за 24 часа ищецът е претърпял болки и страдания, които по същността си представляват неимуществени вреди. Това са вреди, които несъмнено засягат лицето, като вредите по отношение на същото са действителни и сериозни. Следва да се отчете и обстоятелството, че тези вреди са такива по естеството си, че не могат да бъдат заличени, те не могат да бъдат отстранени така, както засягането на увреденото имущество може да се отстрани чрез заплащане на парично обезщетение. Понесеното телесно или душевно страдание не може по никакъв начин да се заличи впоследствие, нито пък да се замени с някакво напълно съответно на него обезщетение по вид и по размер. При съвкупната преценка на всички писмени и гласни доказателства, съдът приема за безспорно доказано по делото наличието на неимуществена вреда - преживян стрес, унижение. В т. 41 и т. 42 от решението на ЕСПЧ по делото П. и П. срещу България" (P. and P. v. B. (applications nos. 50027/08 and 50781/09), решение от 24 юни 2014 г., станало окончателно на 17.11.2014 г.), е прието, че съответствието на задържането с националното законодателство не е достатъчно. Член 5, параграф 1 от Конвенцията изисква в допълнение, всяко лишаване от свобода да бъде в съответствие с целите за защита на индивида от произвол. Съобразно мотивите на решението важен фактор е обстоятелството дали задържането следва да се счита за произволно. По т. 46 съдът

също е приел, че „обоснованото подозрение“ не може да бъде общо и абстрактно, а това означава, че трябва да има факти или информация, които биха задоволили и обективен наблюдател, че въпросното лице е извършило конкретно престъпление. По т. 52 съдът подчертава, че лишаването от свобода по чл. 5, параграф 1, буква с) трябва да се счита за съвместимо с тази разпоредба, когато се извършва с цел явяването на задържаното лице пред компетентен орган, съществуването на тази цел следва да се разглежда независимо от крайния резултат – дали арестуваният е обвинен или изправен пред съд. Също нормата не предполага, че полицията е следвало да има достатъчно доказателства за повдигане на обвинение. Властите следва да докажат, че с ареста добросъвестно имат за цел по-нататъшно разследване – като начин да се потвърдят или разсеят конкретни подозрения, които са обосנוвали ареста и това е единствения начин.

В този аспект дори и ищецът да е задържан законосъобразно, то върху него са извършени действия, накърняващи честта и достойнството му, още повече, че според практиката на ЕСПЧ ищецът не трябва да бъде подложен на унижението да доказва, че не е бил безчувствен в ситуация, в която всеки нормален човек би страдал. По изложените съображения съдът приема за доказани елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Няма спор, че служителите в Столичната дирекция на вътрешните работи, като длъжностни лица от структурата на изпълнителен орган, осъществяват административна изпълнително-разпоредителна дейност. От дадените по делото свидетелски показания се установява пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между поведението на служителите на ответника и претърпените от ищеца неимуществени вреди. За пълнота на изложението следва да се има предвид, че принципа на осъществяване на държавната власт от нейните органи е това на добросъвестното ѝ упражняване. Житейски и логично оправдано е органите на държавна власт да осъществяват своите правомощия в рамките на закона. Задържането на лице по смисъла на чл. 5, ал. 1, т. б от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и Допълнителните протоколи към нея, към която се числи и задържането по чл. 72, ал. 1, т. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи възплъщават концепцията за "върховенство на закона". Въпреки че тази концепция не е лесно да бъде формулирана, може да се каже, че тя служи за постигането на поне две важни цели, които биха могли да се обобщят като ясна информация и юридическа отговорност. Първата цел изисква държавата да установи ясно определена сфера на свобода, в която всяко лице да може да достигне до своя собствена представа за най-добрия начин, по който да живее живота си, и да следва тази представа. В границите на тази така очертана зона, гражданите трябва да разполагат с ясна информация за това кога и по какъв начин държавата може да се намеси в техния живот. Ищецът претендира присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20 000 лв.

Съдът прави преценката на обстоятелството, че по принцип никакъв размер на обезвредата не би могъл да поправи причинените неимуществени вреди, но размерът на обезщетението за неимуществени вреди, съобразно нормата на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите следва да се определи от съда по справедливост, като съдът съобразява и обстоятелството на причинени притеснения в семейството на ищеца, накърняване на неговата репутация като

журналист. Съобразно задължителните указания, дадени в т. II от ППВС № 4/1968 г. понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите не е абстрактно понятие. То е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. Справедливият размер на обезвредата следва да почива на обективни критерии и да бъде адекватен от претърпените вреди. Обезщетението трябва е съразмерно с вредите и да отговаря както на конкретните данни по делото, така и на обществените представи за справедливост. В съдебното производство по присъждане на обезщетение посочените неимуществени вреди следва да намерят материален израз, който законът в нормата на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите определя „по справедливост”, макар неимуществените вреди да нямат стойностно изражение и да не подлежат на аритметично изчисляване. При определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди съдът взема предвид, че обезщетение не се дължи за самия акт на задържане по реда на чл. 72 от Закона за Министерството на вътрешните работи. Съдът приема, че претърпените от ищеца неимуществени болки и страдания, изразяващи се в претърпян стрес и променено отношение към ищеца от негови близки са в пряка причинно-следствена връзка със задържането на лицето и с действията на ответника, могат да бъдат възмездени със сумата от 3000 лв., като исковата претенция следва да бъде отхвърлена за разликата до 20 000 лв.

Основателно е и искането за присъждане на лихва. По отношение на законните лихви върху обезщетението, на основание [чл. 86 от Закона за задълженията и договорите](#) и съгласно т. 4 от [Тълкувателно решение № 3/22.04.2005 г. на ВКС, по т. гр. д. № 3/2004 г.](#), ОСГК, е прието да бъдат начислявани, считано от момента на влизане на в сила на решението, с което се отменя незаконният административен акт, в случая 11.06.2019 г. Съобразявайки се с волята на ищеца, че претендира присъждане на обезщетение за забава от момента на предявяване на исковата претенция, лихвата следва да се присъди от този момент, а именно от 03.02.2020 г. до окончателното изплащане на обезщетението.

Искане за присъждане на разноски е направено от ищеца в исковата молба. От събраните по делото доказателства се установява извършването на разноски, представляващи внесена държавна такса в размер на 10 лв., които разноски с оглед на изхода на спора следва да се присъдят в полза на ищеца. Като доказателство по спора е представен и договор за правна защита и съдействие, в който е посочено договорено възнаграждение при условията на чл. 31, ал. 2 от Закона за адвокатурата с оглед уважената част на иска, но не е посочен размера на платената сума, поради което съдът прави извода, че не са доказани като извършени направени разноски за възнаграждение за адвокат. При съобразяване на това обстоятелство на ищеца следва да бъдат присъдени направените по делото разноски в размер на 10 лв. Искане за присъждане на

възнаграждение за юрисконсулт е направено от ответника по спора, което следва да бъде уважено при съобразяване на нормата на чл. 10, ал. 4 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, във връзка с чл. 37 от Закона за правната помощ, във връзка с чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ, като на ответника следва да се присъди възнаграждение за юрисконсулт в размер на 100 лв.

Като взе предвид направените фактически и правни изводи, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Столичната дирекция на вътрешните работи да заплати на Щ. Ф. М. на основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3000 (хиляда хиляди) лева, заедно със законната лихва върху посочената главница, считано от 03 февруари 2020 г. (датата на предявяване на иска) до окончателното изплащане на дължимата сума, като отхвърля исковата претенция за разликата до 20 000 лв.

ОСЪЖДА Столичната дирекция на вътрешните работи да заплати в полза на Щ. Ф. М. направените по делото разноски в размер на 10 лв.

ОСЪЖДА Щ. Ф. М. да заплати на Столичната дирекция на вътрешните работи възнаграждение за юрисконсулт в размер на 100 лв.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му, пред Върховния административен съд, с връчване на преписи за страните по чл. 138 от АПК.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ: